

ORGANISTA

Rok IV	VII/VIII 2001	31-32(32-33)
--------	---------------	--------------

Rycerz Orderu Św. Sylwestra

19 czerwca 2001 roku Metropolita Krakowski Kardynał Franciszek Macharski wręczył Prof. Marianowi Machurze Order św. Sylwestra, nadany mu przez Ojca Świętego Jana Pawła II. Razem z Panem Profesorem cieszymy się i serdecznie mu gratulujemy, jest to przecież wielce zasłużone wyróżnienie dla człowieka, który zawsze stał na straży piękna i jakości muzyki kościelnej w naszej Archidiecezji.

Prof. Marian Machura to Organista, kompozytor i pedagog. Urodzony 14. 08. 1933 r. w Borowicy na Zamojszczyźnie. W 1953 r. został przyjęty do Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Krakowie do klasy organów prof. Józefa Chwedczuka. Po dwu latach studiów na wydziale instrumentalnym rozpoczął równoległe zajęcia na wydziale teorii, kompozycji i dyrygentury, pracując pod kierunkiem: S. Wiechowicza, B. Rutkowskiego, M. Dziewulskiej, S. Łobaczewskiej i innych wybitnych pedagogów. Dyplom na wydziale instrumentalnym uzyskał w 1959 r., a rok później z zakresu teorii. Od 1956 r. organista w Opactwie Benedyktynów w Tyńcu. Od 1962 r. czynnie uczestniczy w życiu koncertowym w kraju i za granicą. Brał udział we wszystkich ważniejszych krajowych festiwalach organów. Koncertował m.in. w Kamieniu Pomorskim, Koszalinie, Krakowie, Oliwie i w Warszawie. Ponadto koncertował w Belgii, Danii, Francji, Holandii, Luksemburgu, Norwegii, NRD, RFN, na Węgrzech i we Włoszech. Koncertuje też w kościołach przy okazji różnych uroczystości oraz wydarzeń religijnych i kulturalnych (m.in. w Tygodniach Kultury Chrześcijańskiej). Dwukrotnie grał podczas liturgii mszalnej sprawowanej przez Jana Pawła II na krakowskich Błoniach w czasie I i II pielgrzymki do kraju, a podczas III prowadził uroczyste Nieszpory śpiewane przez schole

alumnów dominikańskich i paulińskich. Twórca słynnych recitali tynieckich (1970 r.).

Uczył chorału gregoriańskiego, obok Tyńca, w Seminarium Księży Misjonarzy (1965-1968), w Krakowskim Seminarium Duchownym (1968-1978). Od 1983 r. pracuje z Ojcami Paulinami. Dokonał licznych nagrań chorału ze scholą paulińską. Z okazji 900-lecia Benedyktynów w Tyńcu dokonał nagrań chorału benedyktyńskiego na płyty „Veritonu”.

Od 1969 r. uczestniczy w pracach komisji kurialnych ds. Twórczości Muzyki Sakralnej oraz ds. Budowy Instrumentów sakralnych. Skomponował melodie gregoriańskie do Liturgii Godzin, na Triduum Sacrum, Zmartwychwstanie Pańskie, Boże Ciało i uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP oraz do Jutrzni o św. Królowej Jadwidze. Skomponował też melodie do dwu Mszy św., śpiewane prawie we wszystkich parafiach Polski, znane są jako „Msza Machury”. Ponadto jest autorem wielu melodii do psalmów responsoryjnych i modlitwy wiernych oraz antyfon i hymnów. Napisał również melodie pieśni kościelnych do słów Marka Skwarnickiego. Jest współautorem i redaktorem pomocy liturgicznych dla organistów „Ciebie, Boże, chwylimy” (wyd. Komisji Muzyki Kościelnej), a także antyfonarza monastycznego (wyd. Benedyktyni Tynieccy). Publikował recenzje i sprawozdania muzyczne na Lamach Tygodnika Powszechnego oraz artykuły o muzyce kościelnej i budownictwie organowym w Ruchu Biblijnym i Liturgicznym. Za pracę dla Kościoła wyróżniony w 1981 r. przez Stolicę Apostolską medalem „Pro Ecclesia et Pontifice”.

Ks. Robert Tyrała

Rekolekcje dla Organistów

Tegoroczne rekolekcje dla Sióstr, Pań i Panów Organistów odbędą się w dniach **3-5 września 2001 roku w budynku Krakowskiego Seminarium Duchownego**, a poprowadzi je ks. dr Stanisław Szczepaniec z Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie.

Czas wakacji w posłudze organisty

Kończący się rok szkolny jest okazją do podsumowania pracy w zakresie śpiewu i muzyki kościelnej. I trzeba się zapytać: jak wygląda współpraca organisty z zespołem duszpasterskim? Czy były solidnie przygotowane rekolekcje adwentowe i wielkopostne w parafii, uroczystość

bierzmowania, I Komunii św., czy odpustu parafialnego, ile nowych pieśni wzbogacił się repertuar parafialny w ubiegłym roku? Czy parafia jest coraz bardziej rozśpiewana? Czy organista ćwiczy z ludźmi przed lub po Mszy św.? Jak wygląda praca z dziećmi i młodzieżą pod względem śpiewu? Jak działają zespoły muzyczne dorosłych, młodzieży i dzieci? Czy powstały nowe?

Okres wakacji jest właściwym czasem na uporządkowanie inwentarza muzycznego. I dlatego kolejne pytania: czy wszystkie nuty, śpiewniki, slajdy są ujęte w spisie inwentarzowym i włączone do inwentarza parafialnego? Czy udało się zwiększyć ilość utworów muzycznych lub śpiewników potrzebnych do pracy organisty? Czy jest także do dyspozycji organisty pełny zestaw tekstów psalmów responsoryjnych na cały rok liturgiczny (razem z czytaniem o świętych)? Czy organista dysponuje odpowiednią ilością melodii tych psalmów, aby śpiew był urozmaicony?. Inne melodie w okresie zwykłym, inne na święta maryjne, inne np. w liturgii pogrzebowej? Czas wakacji jest okresem, w którym braki można uzupełnić, zakupić nowe pozycje, aby dobrze przygotować się na czekający nas nowy rok duszpasterski.

Przypominam także, aby w tym czasie zweryfikować umowę o pracę i przysłać brakujące ankiety do ewidencji organistów w naszej Archidiecezji.

Ks. Grzegorz Cekiera

Federacja *Pueri Cantores* - 1

Polska Federacja *Pueri Cantores* jest jedną z Federacji krajowych, które składają się na Międzynarodowy ruch kościelny, jakim jest Międzynarodowa Federacja *Pueri Cantores*. Tradycja śpiewu chłopców w liturgii Kościoła sięga starożytności. Jej początki trzeba szukać w utworzonej w VI wieku przez papieża Grzegorza Wielkiego przy bazylice św. Piotra i św. Jana na Lateranie w Rzymie *Schola Cantorum*. Był to nie tylko zespół śpiewaków, ale szkoła kształcąca kantorów, dzięki którym tradycja liturgicznego śpiewu rzymskiego, zwanego od papieża Grzegorza śpiewem *gregoriańskim* rozszerzała się w całej ówczesnej Europie. O sile i żywotności tej tradycji świadczy fakt, że w średniowieczu wszystkie znaczące kościoły utrzymywały chóry chłopięce. Kiedy w Europie pojawiła się wielogłosowość, w jej rozwoju znaczną rolę odegrały chóry chłopięce, w których chłopcy śpiewali partie wysokich głosów w kompozycjach organalnych. Szczególny rozkwit tej tradycji przypada na wiek XV-XVI – okres klasycznej polifonii a capella, z głównymi ośrodkami na terenie

Flandrii i Burgundii a przede wszystkim w Rzymie, gdzie dla chórów chłopięcych pisał swoje kompozycje mistrz szkoły rzymskiej Giovanni Pierluigi da Palestrina. O tym, że był to rzeczywiście *złoty wiek* chóralistyki chłopięcej, świadczą po dziś dzień istniejące chóry chłopięce chlubiące się tradycją sięgającą tych czasów a nawet wieków wcześniejszych. Dość wspomnieć Kapelę Karolińską z Achen, drezdeński Kreutzchor, lipski Thomanenchor, Wiener Sangerknaben, czy słynną Kapelę Sykstyńską założoną w XV wieku przez papieża Sykstusa IV i wiele innych chórów działających w katedrach Niemiec, Francji, Hiszpanii czy Wielkiej Brytanii. O tradycji tej świadczy także ogromna ilość kompozycji pisanych dla liturgii, a więc dla chóru chłopięcego. Śpiew kobiet podczas liturgii w tym czasie był bowiem wykluczony. Niestety powstanie opery i jej rozwój w Europie w wiekach XVII i XVIII spowodował pewne osłabienie tej tradycji. Odrodzenie chórów chłopięcych następuje w wieku XIX, na fali odnowy liturgii i muzyki liturgicznej. Ruch ten został zainicjowany we Francji w pierwszym rządzie przez Benedyktynów w Solesmes. Nie małe znaczenie miał tzw. ruch cecyliański zapoczątkowany w Niemczech w pierwszych latach wieku XIX, który nawiązując do tradycji śpiewu gregoriańskiego i staroklasycznej polifonii palestrinowskiej. Musiał on sięgnąć do właściwego instrumentu dla tej muzyki czyli chóru chłopięcego. Szczególnie prężnym ośrodkiem była Ratyźbona, ze swoją Szkołą Muzyki Kościelnej. Cecylianizm zalecał między innymi tworzenie nowych zespołów chłopięcych dla wykonywania śpiewów liturgicznych. W przywracaniu dawnego znaczenia śpiewu chłopców w liturgii, wielką rolę odegrał papież Pius X ze swoim Motu Proprio *Tra le solitudini*, w którym stwierdza, że *jeśli zachodzi potrzeba użycia wysokich głosów sopranowych i kontraltowych, to muszą one, wedle starożytnego zwyczaju Kościoła, być wykonywane przez chłopców* Wychodząc naprzeciw wskazaniom papieża, w wielu krajach powrócono do tradycji śpiewu chłopców w liturgii. We Francji kilku studentów pod przewodnictwem Pierre Martina i Paula Bertiera utworzyło w Paryżu stowarzyszenie skupiające chóry chłopięce pod nazwą *Petit Chanteurs a la Croix du Bois (Mali śpiewacy drewnianego krzyża)*. Od 1924 do 1931 zespoły te pod kierunkiem ks. Fernanda Mailliet odbywały podróże koncertowe po krajach Ameryki, Azji, Afryki, Europy, głosząc swoim śpiewem orędzie pokoju.

ks. Robert Tyrała
Wiceprzewodniczący
Polskiej Federacji *Pueri Cantores*